

ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพค้าขายสินค้า
ในตลาดสด จังหวัดน่าน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพค้าขายสินค้าในตลาดสด จังหวัดน่าน
HEALTH STATUS AND HEALTH PROMOTING BEHAVIOR AMONG MARKET
MERCHANTS IN NAN PROVINCE

บุญญาภา กั้นยะ 4837038 RAAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : สุภาพ อารีเอื้อ, Ph.D. (Nursing), พรรณวดี พุทธิวัฒน์, วท.ด.
(โภชนศาสตร์)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพค้าขายสินค้าในตลาดสด จังหวัดน่าน โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพ็นเดอร์เป็นแนวทางในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบอาชีพค้าขายสินค้าในตลาดสดตอนเย็น ในเขต 6 อำเภอ ของจังหวัดน่าน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน อายุระหว่าง 15 – 60 ปี (ค่าเฉลี่ย = 41.04; ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.16) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามภาวะสุขภาพทั่วไป และแบบสอบถามพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอ้างอิงในการทดสอบค่าที่ (Independent t-test) สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน และ สถิติสหสัมพันธ์สเปียร์แมน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนภาวะสุขภาพอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และมีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพโดยรวม ค่อนข้างต่ำในระดับดี ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < .01$) การศึกษาและระยะเวลาในการประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพ ($r = .26, p < .01$ และ $r = .27, p < .01$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .17, p < .05$ และ $r = .23, p < .01$ ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลสำหรับพยาบาลและทีมสุขภาพในการวางแผนจัดโปรแกรมสำหรับสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพเพื่อให้ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพให้ดีขึ้น ลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค อันจะนำไปสู่การมีภาวะสุขภาพที่ดีเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต

คำสำคัญ : ภาวะสุขภาพ / พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ / ผู้ประกอบอาชีพค้าขายสินค้าในตลาดสด

HEALTH STATUS AND HEALTH PROMOTING BEHAVIOR AMONG MARKET MERCHANTS IN NAN PROVINCE

BOONYAPA KANYA 4837038 RAAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : SUPARB AREE-UE, Ph.D. (NURSING),
PANWADEE PUTWATANA, D.Sc. (NUTRITION)**ABSTRACT**

The purpose of this survey research was to examine the health status and health promoting behavior of the market merchants in Nan province. Pender's health promotion model was used as a conceptual model in this study. The sample was comprised of evening market merchants living in 6 districts in Nan province. There were 142 participants between the ages of 15 to 60 years old (mean = 41.04; SD = 10.16). Data was collected by using self-reported questionnaires consisting of a personal data form, a 36-Items Short Form Health Survey: SF-36, and a Health Promoting Lifestyle Profile. Data was analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation, and inferential statistics including independent t-test, Pearson's Product moment correlation coefficient, and Spearman rank correlation coefficient.

The results revealed that the health status of market merchants was lower than the healthy standard, while they frequently acted in a way that promoted healthy behavior. Health status and health promoting behavior were significantly associated in a positive fashion. In addition, education and the amount of work experience were significantly associated with health status in positive fashion. Also, education and work experience were significantly correlated to health promoting behavior. However, there were not significant differences in health status and health promoting behavior between men and women. In conclusion, findings from this study could be beneficial for nurses and multidisciplinary health teams to develop a plan for promoting healthy behavior among market merchants. This would help to decrease risk factors related to non contagious diseases and would promote health in general and the quality of life.

**KEY WORDS: HEALTH STATUS / HEALTH PROMOTING BEHAVIOR /
MARKET MERCHANT**

144 pages